

Lastniki in izdajatelj: Okrajna odbora SZDL Kočevje in Novo mesto. - Izdaja vsak petek. - Urejuje uredniški odbor. - Odgovorni urednik Tone Gosnik. - Tiska Tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani, predstavniki Franc Plešl. - Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. - Pošni predal 23. - Telefonska uradnica in uprava 127. - Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novo mestu št. H-T-24. - Letna naročnina znaša 400 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din in se plačljiva vnaprej. - Za izposojnino 900 din oz. 3 ameriške dolarje.

Dolenjski list

Tednik okrajev Kočevje o mesto

TRGSKA KNJIŽNICA
NA JARCA
O MESTO

Samo z delom si bo mladina priborila mesto v družbenem upravljanju

Od namih je odvisno

Politično delo v mladinskih organizacijah novomeškega okraja se je v zadnjem času zmanjšalo. Čeprav to ne velja za vse, je ta ugotovitev povprečna ocena za celotno organizacijo. Zaradi tega mladinska organizacija ni več tisto, ker je bila med vojno in v letih po vojni, zato je tudi lik nekdanjega Skojevca v mladinski organizaciji v zadnjem času zbledel. To pa ni krivda samo organizacije LMS, marveč tudi ostalih organizacij, ki so mladino prepustile samo sebi. V naši mladini je dovolj zdravih sil in velikih pobud, toda pomagati ji je treba, da te sile usmeri v napredek, treba ji je podpore pri iskanju najboljših poti v socialistično življenje. Predvsem pa jo je treba dosledno zaščititi pred reakcionarnimi vplivi, kajti mladina je največkrat cilj raznih nadržakov, ki se ne morejo pomiriti z današnjim stanjem in našo potjo v lepšo prihodnost, vedoč, da je mladina bodočnost vsakega naroda.

Politično delo v mladinskih organizacijah novomeškega okraja se je v zadnjem času zmanjšalo. Čeprav to ne velja za vse, je ta ugotovitev povprečna ocena za celotno organizacijo. Zaradi tega mladinska organizacija ni več tisto, ker je bila med vojno in v letih po vojni, zato je tudi lik nekdanjega Skojevca v mladinski organizaciji v zadnjem času zbledel. To pa ni krivda samo organizacije LMS, marveč tudi ostalih organizacij, ki so mladino prepustile samo sebi. V naši mladini je dovolj zdravih sil in velikih pobud, toda pomagati ji je treba, da te sile usmeri v napredek, treba ji je podpore pri iskanju najboljših poti v socialistično življenje. Predvsem pa jo je treba dosledno zaščititi pred reakcionarnimi vplivi, kajti mladina je največkrat cilj raznih nadržakov, ki se ne morejo pomiriti z današnjim stanjem in našo potjo v lepšo prihodnost, vedoč, da je mladina bodočnost vsakega naroda.

Zanimanje delovnih ljudi za napovedane spremembe v gospodarstvu oz. bolje rečeno za nove smeri, v nadaljnem gospodarskem razvoju naše države je še vedno predmet razpravljanih vseh sestankov političnih, sindikalnih, združbenih in ostalih organizacij. Bistvene misli in sklepe z znanega posvetovanja pri tovarišu Titu so v zadnjih tednih obrazložili razni vodilni tovariši našega političnega življenja, z njimi pa so vodstva okrajnih organizacij seznanila tudi občinske komiteje ZKS, odbore SZDL, občinske sindikalne svete in ostale organizacije. Do konca novembra bodo v novomeškem okraju zaključeni vsi občni sestanek sindikalnih organizacij; povsod bodo delovni kolektivi razpravljali zlasti o gospodarskih vprašanjih. O uredništvu ukrepov za ureditev trga, za dvig proizvodnje, za disciplinirano izvrševanje vseh nalog, ki jih postavljajo pred nas nove smerice za nadaljnji razvoj našega gospodarstva razpravljajo prav zdaj tudi vse osnovne organizacije Zveze komunistov. Odbori Socialistične zveze delovnega ljudstva pripravljajo množične sestanke članov, na katerih bodo prav tako obravnavali vsa važna gospodarsko-politična dogajanja.

Ko govorimo o teh življenjsko važnih vprašanjih, pa moramo vedno in povsod poudariti: od nas vseh je odvisen hitrejši ali počasnejši dvig življenjske ravni. Napačno in skrajno škodljivo bi bilo pričakovati, da bodo izboljšanje življenja zagotovile same po sebi nove uredbe in zakoni; lahkoverno zanašanje zgolj na ukrepe federacije, republike in okrajev nas ne bi pripeljalo do cilja. Res je, da bi težišče sedanjih sprememb v odpravljanju neskladnosti, ki jih je doslej terjal od nas naš dosedanj razvoj in težak boj z gospodarsko zaostalostjo. Prednost investicij od težke na predelovalno industrijo in kmetijstvo bo resda zagotovljen z novim družbenim planom. Le-ta pa nam sam po sebi spet ne bo dal zaželenih uspehov, če se za vse naš delovni ljudje ne bodo zavestno borili. Ukrepe, ki jih že prinašajo nove smerice nadaljnega gospodarskega razvoja - ustavitve nekaterih manj važnih gradenj in del, osterjša kontrola investicij, zmanjšanje števila zaposlenih tam, kjer smo z nepotrebnim delovnim razmerjem reševali socialna vprašanja, ne pa večje proizvodnje, in pod. - in ki bodo še izdani, moramo vsestransko podpreti. Od zakonodajalca v Zvezni ljudski skupščini do zadnjega poslovoje v najbolj oddaljeni kmetijski zadruzi je vsakdo izmed nas odgovoren za uresničitev novo postavljenih smernic.

Neje in kar najbolje obdelati, da bo dajala več in boljših pridelkov. Kmetije tožijo, da jim manjka delovne sile. Intenzivnega poljedelstva ne moremo doseči samo s stroji, treba je tudi pridnih rok, ki jih na vasi rešuje marsikje primanjkuje. Pred dnevi je prišlo na sedež odbora SZDL v Novem mestu kmečko dekle in zahtevalo: »Dajte mi službo v tovarni! Na kmetih ne bom delala!« Ni prvič ko ugotavljamo, da je nekateri mlade ljudi sram delati v poljedelstvu. Povedati jim moramo, da industrija ni pribeljšee oz. socialna ustanova za tiste, ki bi radi živeli v tovarni doma na očetovem gruntu. Od delavca, ki živi od svojega dela, in kmetja, ki prodaja delavčeve izdelke in mu prodaja živila in svoje pridelke, od obeh je odvisen naš napredek: večja proizvodnja v industriji in kmetijstvu bo ustvarila večje blagovne fondne, nižje cene tega blaga pa bodo dvignile vrednost dinarja.

To je kratek izvleček okrajne mladinske konference, ki je bila v Novem mestu 30. oktobra. Od 130 izvoljenih delegatov iz območja novega okraja se je konference udeležilo 77 delegatov. Udeležili so se tudi predsednik Centralnega komiteja LMS Franček Mirtič, podpredsednik okrajnega ljudskega odbora Niko Belopavlič in nekateri člani okrajnega komiteja ZKS, sekretar komiteja Jože Borštnar pa se je opravil zaradi nujnih zadev. Ni pa bilo na konferenci nobenega zastopnika študentske organizacije in Ljudske prosvete.

Stevljivo stanje mladinske organizacije ni zadovoljivo. V okraju je 154 vaskih, 5 tovarniških in 10 šolskih mladinskih aktivov, ki vključujejo komaj 32 odstotkov vse mladine. V ljudskih odborih so samo štirje člani mladinske organizacije, v svetih pa jih je 28. Izvenpogledno delo mladine je vidno edino v kulturno prosvetnih društvih, drugod pa mnogo premalo. Na občinskih konferencah je bilo pred okrajno konferenco izvoljenih deset občinskih komitejev LMS. Le v občini Semič še nimajo občinskega vodstva mladinske organizacije. V okraju je še okoli 200 vasi, kjer ni mladinske organizacije. V razpravi o poročilu sekretarja okrajnega komiteja LMS Zvoneta Suštaršiča so delegati in zastopniki obravnavali vprašanje mladinske organizacije in mladine sploh. Mladina ima veliko veselja za izobrazbo, potrebuje pa pomoči. To velja predvsem za kmečko mladino. Mladina se rada udeležuje v kulturno prosvetnem delu, samo če jo kdo povabi in če ima pravičen odnos do nje. Mladina potrebuje razvedrila in zabave, toda tudi ta mora biti na primerno kulturni višini. Če je niče pri tem ne usmerja, si pridriče zabavo po svojem okusu in se zgodi, da se pod imenom mladinske organizacije prirejajo veselice, ki se končajo s pretepom, v vsakem primeru pa s pejanjenjem. Ponekod, kot v Laskovnicah in Zburah, kjer ne morejo dobiti obračuna take veselice, obstoja sum, da je šel dobiček v privatne žepke. Znan ilen primer za odnos občinskega ljudskega odbora do mladinske organizacije je v Mokronogu, kjer je občina vzela mladini radio aparat in ga namestila v občinski pisarni.

Na konferenci so izvolili nov 25-članski okrajni komitej LMS in tričlanski revizijsko komisijo. Sprejeli so tudi devet sklepov za bodoče delo. Za predsednika okrajnega komiteja LMS Novo mesto je bil izvoljen Ludvik Kebe, za sekretarja pa Zvoneta Suštaršič.

Skrb za ljudsko tehniko na Kočevskem

2. novembra je bila v Kočevju razširjena seja okrajnega odbora Ljudske tehnike, na kateri so obravnavali prečta vprašanja društva in odborov te organizacije v okraju. Odborniki so ugotovili, da v nekaterih društvih ni prave delavnosti in zanimanja za delo, najslabše pa je stanje v vrstah LT Ribnica. Organizacija v tem kraju ni le storila ničesar, čeprav ima

prepotrebne vzgojne organizacije in pomagati vrstam LT tudi z denarjem.

Trgovski uspeh razstave usnjarstva

Desetdnevna razstava usnjarstva na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, na kateri so razstavljala poleg domačih tudi inozemska podjetja, je dosegla tudi lep trgovski uspeh. Na razstavi je bilo sklenjenih za 2 milijardi 538.528.000 dinarjev kupčij. Obiskalo jo je nad 15.000 ljudi.

Za 50 odstotkov večji tujski promet

Do konca avgusta je v naši državi prenočilo nad 1.400.000 tujih turistov, kar je za 50 odstotkov več kot lansko leto. Največ turistov je bilo iz Zahodne Nemčije in Avstrije, ki so imeli v tem času nad 800.000 nočnin. Računajo, da se bo turistov v prihodnjem letu povečal še vsaj za 25 odstotkov. Poleg turistov iz zahoda pričakujemo drugo leto tudi turiste iz vzhodnih držav.

Pomeni, da je od slehernega delavca v naših tovarnah in delavnica odvisen dvig proizvodnje. Priznati moramo, da mnoga podjetja - tudi na Dolenjskem! - še vedno niso izkoristila vseh možnosti za večjo proizvodnjo pri enakem številu zaposlenih in ob istih strojih. Zaslugek marljivo delavca je marsikje še vedno prikrajan na račun lenuha, ki se je zaposlil v podjetju le zato, da ima v njem dopolnilno plačo, medtem ko si ostale dohodka, potrebne za življenje, ustvarja izven rednega delovnega razmerja. Zato je treba vsa nepotrebnega delovna mesta v proizvodnji ukiniti. S tem bomo dali delavcu zaslugek, ki mu je potreben, na drugi strani pa bomo z zmanjševanjem delovne sile v industriji sprostil precej ljudi, ki naj se vrnejo na vas in najdejo kruh v kmetijstvu. Na vasi je treba dvigniti proizvodnjo, zemljo je treba najskrb-

Brez truda in poštenega prizadevanja ne bo šlo. In zaman bomo govorili in zahtevali višjo življenjsko raven, če podjetja še vedno skušajo uporabljati skladi za prosto razpolaganje in ostala sredstva za investicije, njihovi delavci, člani delavskih svetov in upravnih odborov, pa v isti sapi zahtevajo izboljšanje plač, nižje cene izdelkov in podobno. Vse sile je treba vložiti, da do kraja izrabimo zmogljivost razpoložljivih strojev v podjetjih in da šele potem mislimo na nabavo novih. Delavca moramo usposobiti, da bo spoznal in uporabljal tehniko in njen napredek. Polskati in izkoristiti bo treba vse skrite rezerve, ki jih v naših podjetjih ni malo. Obrat lesne galanterije je »Novoleca« ima n. pr. že več let stale cene, ker dela izključno za izvoz, na rujanem trgu pa so cene precej stalne. Med tem časom so se surovine znašale na podražje, nekatere tudi do 300 odstotkov. Samo z boljše organizacijo dela in z znatnim dvigom storilnosti je kolektiv uspel, da je v proizvodnji navzlic temu še vedno visoko aktiven.

Odslej dvojne cene za umetna gnojila

Z znatnim popustom (regresom), ki ga daje država za domača ali uvožena umetna gnojila, se je poraba teh gnojil zadnja leta izredno povečala. To je ugodno vplivalo na večje hektarske pridelke in višje dohodke kmetijskih proizvajalcev. Skupnost je upravičeno pričakovala, da bodo kmetije zaradi teh ugodnosti, ki jih jim je oskrbela socialistična družba, dali na trg več pridelkov. Videli pa smo, da je tržnost našega kmeta navzlic temu še vedno precej nizka, da pridelala premalo za potrebe trga.

lahko kupovali umetna gnojila, vendar po višjih cenah. Kdor bo družbi več dajal, bo imel od nje tudi večje koristi, kar je prav in pošteno. Poglejmo nekaj primerov. Kmet, ki bo sklenil pogodbo, da bo prodal zadrugi določeno količino pridelkov, bo dobil pri vsakem kilogramu domačega superfosfata 12 din popusta, tisti, ki take pogodbe ne bo sklenil, pa bo imel pri kilogramu superfosfata le 5 din popusta. Pri uvoženem žilskem solitru bo dobil pogodbeni pridelovalec 28 dinarjev popusta pri kilogramu.

nepogodbeni pa le 18 din. Podobno sorazmerje je tudi pri ostalih umetnih gnojilih. Kmetje se lahko pogodbeno obvezajo za prodajo naslednjih pridelkov: Za vse vrste žit (pšenica, rž, ječmen, oves, koruza in riž) ter za industrijske rastline: sladkorno peso, sončnice, oljno repico, sojo, ameriški oreh, sezam, ricinus, mak, konopljo, bombaž, lan, tobak, mak za opij, industrijsko papriko, cikorkijo in za hmelj.

Na konferenci predsednikov kmetijskih združenj novomeškega okraja in članov upravne odbora Okrajne zadrzne zveze v Novem mestu 5. novembra so obravnavali izkoriščanje skladov kmetijskih združenj, odkupe in zimske izobraževalne tečaje. Tako kot ostale gospodarske organizacije tudi kmetijske zadruge plačujejo v amortizacijske sklade. Do 20 odstotkov teh skladov smejo zadruge ko-

Neobdavčene količine vina in žganja

Uradni list LRS št. 45 z dne 27. oktobra 1955 prinaša odlok o določitvi količin vina in žganja, ki jih smejo proizvajalci

porabiti doma v eni proizvodni dobri brez plačila prometnega davka.

Volkovi na Kočevskem

Volčja nadlega je za mnoge kraje v kočevskem okraju še vedno pereča vprašanje. Z raznimi ukrepi sicer zatirajo te nevarne roparje, ki jih pa, kakor kaže, kar ni ne zmanjka. Pred nedavnim so volkovi v okolici Loškega potoka uničili dve arni. Lovci gotovnega lovišča »Roga in člani posameznih lovskih družin so se to jesen znova odločili za rešen boj proti volkovom. Upajmo, da bomo o hvale vrednem delu lovcev lahko večkrat uspešno poročali. Zmago Dragoš

VREME za čas od 11. - 20. nov.

Do 17. novembra nestalna s pogostimi padavinami, pozneje sneg do nižin. Od 18. novembra dalje suho razdobje.

Skladi kmetijskih združenj naj služijo združništvu

Na konferenci predsednikov kmetijskih združenj novomeškega okraja in članov upravne odbora Okrajne zadrzne zveze v Novem mestu 5. novembra so obravnavali izkoriščanje skladov kmetijskih združenj, odkupe in zimske izobraževalne tečaje. Tako kot ostale gospodarske organizacije tudi kmetijske zadruge plačujejo v amortizacijske sklade. Do 20 odstotkov teh skladov smejo zadruge ko-

ristiti za nakup deviz, odnosno uvoz kmetijskega orodja ali strojev. Ker pa so amortizacijski skladi pri posameznih združenjih zelo majhni, so to praktično neizrabljena, odnosno mrtva sredstva. Pri vseh kmetijskih združenjih novomeškega okraja znašajo ti skladi manj kot 20 milijonov din, kar pomeni, da za 20 odstotkov vseh teh skladov ni mogoče kupiti niti enega traktorja.

TEČAJI, IZOBRAŽEVANJE IN PREDAVANJA

Kot prejšnja leta bo tudi to zimo vrsta kmetijskih izobraževalnih tečajev. Lanski dvodnevni kmetijski tečaj pri posameznih kmetijskih združenjih so se dobro obnesli, zato bodo letos z njimi nadaljevali. Poleg teh pa bodo še poljubna predavanja po želji združnikov. Kmetijske zadruge morajo skrbeti za organizacijo tečajev, strokovnjake pa bo dala OZZ. Od 14. do 19. novembra bo tečaj za vse upravniške, odnosno poslovoje ali tajnike kmetijskih združenj, da se bodo seznanili s splošnimi načeli združništva. Prav tako bo več takih skupnih tečajev za posamezne panoge kmetijstva: za sadjarstvo, vinogradništvo, za mlečne kontrolorje, tajnike posameznih odsekov in podobno.

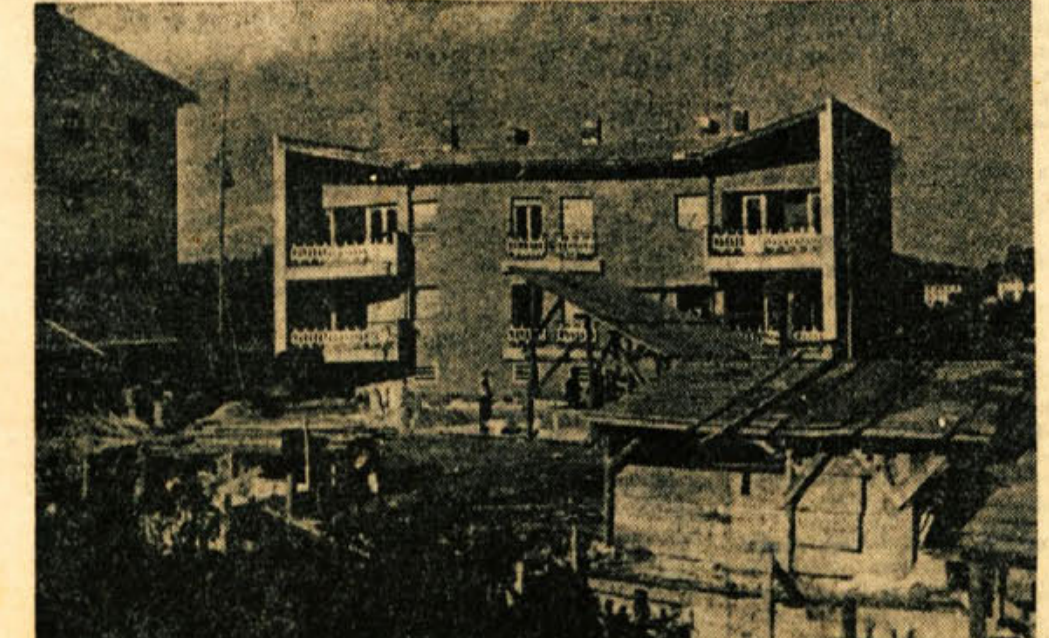
Po tem odloku smejo proizvajalci vina (vinogradniki) na področju LR Slovenije porabiti doma brez plačila prometnega davka na vsakega člana družine, starega nad 15 let, po 100 litrov vina. Ta količina velja za proizvodnjo dobo od 20. novembra 1955 do 19. nov. 1956.

Po istem odloku smejo proizvajalci žganja porabiti doma brez plačila prometnega davka 5 hektolitriških stopenj žganja na vsakega nad 18 let starega člana družine. Ta količina velja za proizvodnjo dobo od 1. februarja 1956 do 31. januarja 1957. Odlok je stopil v veljavo z objavo v Uradnem listu.

POTREBNI BI BILI KLUBI ODBORNIKOV

Na zadnji seji okrajnega komiteja ZKS Novo mesto je sekretar Jože Borštnar izrazil mišljenje, da bi kazalo ustanoviti vsaj pri večjih občinah klube odborikov ljudskega odbora.

Ta predlog je treba samo pozdraviti in ga pričeti uresničevati. Člani ljudskih odborov na sejah veliko razpravljajo o lokalnih zadevah in jih skušajo reševati. Premalo pa so seznanjeni s splošnimi gospodarskimi in političnimi vprašanji okraja, republike in celotne države. Za razpravo o teh splošnih problemih je na sejah največkrat tudi premalo časa. V klubih bi se lahko odborniki mnogo bolj seznanili s takimi vprašanji, kar jim bi precej pomagalo pri reševanju lokalnih nalog in pri opravljanju odborniške dolžnosti med volitev. Osnovna dolžnost vsakogar, ki sodeluje v organih družbenega upravljanja je, da je seznanjen s splošno gospodarsko in politično linijo. Zato bi bili klubi odborikov potrebni in koristni.

Prvi izmed treh stanovanjskih blokov - četvorček na Grmu je bil pretekli teden gotov. Tudi drugega bo dokončal občinski ljudski odbor Novo mesto, tretjega pa uprava JLA. Prvi stanovanjski blok so se ga deli že vselili. Prav tako so gotovi tudi stanovanjski in upravni prostori obnovljene stare gimnazije v Novem mestu, ki je dobila te dni prve nove stanovalce.

Dr. Marjan Pavlič:

Nekaj značilnosti novega zakona o dedovanju

11. julija 1955 je začel veljati novi zakon o dedovanju, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina 23. aprila 1955. Ta zakon je bil objavljen v Ur. listu FLRJ št. 20, 11. maja 1955. Svoj pravni temelj ima v 18. čl. Ustave iz leta 1946, ki določa, da je zajedljivo dedovanje zasebne lastnine in da pravice dedovanja določa zakon. Uporabljajo se tudi za vse dedščine, glede katerih ni bila izdana pravno močna odločba o dedovanju ali ni bilo dedovanje kako drugače urejeno do dneva njegove objave (11. maja 1955).

Na potrebo, oziroma za drugačno razpolaganja. Od dedščine se tudi ne plačuje več davkov. Zakon o davku od dedščine in o davku od daril (Ur. list FLRJ št. 19-35) že upošteva, da pri nas ni mogoče imeti kapitalistične zasebne lastnine. Davek od dedščine oziroma od daril se plača le, če se pridobi o dedščino ali z darilom več kot dvoje večjih stanovanj ali več kot tri manjša stanovanja v hiši, ki je vključeno v stanovanjsko skupnost, več stavb, ki niso vključene v stanovanjsko skupnost, ali več kot en poslovni prostor, ali pa če ima kdo skupaj s stavbo ali del stavb, ki jih je imel že prej, več kakor dve večji ali tri manjša stanovanja, ali en poslovni prostor s pomožnimi prostori.

ročno je sposoben tisti, ki je dopolnil 16 let, če je sposoben za razsojanje. Napake v oporočiteljevi volji, ki so vzrok neveljavnosti oporoke, so grožnja, sila, zvišča ali zmeta. Razveljavitev oporoke, ki jo je napravil tisti, ki oporočno ni sposoben ali ki je bila napravljena ob grožnji, sili, zvišči ali zmeti, se lahko izpodbija v enem letu s strani tistega, ki ima pravni interes, kot n. pr. dedič, ki bi bil upoštevan v primeru, če oporoke ne bi bila veljavna. Rok začne teči od dneva, ko je taka oseba zvedela za vzrok neveljavnosti. Ne more pa se izpodbijati po desetih letih, razen proti nepoštenim osebam.

ki zna brati in pisati. Potrebna je navzočnost dveh prič, ki se morata podpisati na sami oporoči, ter lastnoročni podpis zapustnika, ki mora obenem izjaviti, da je to njegova oporoča. S tem je rešeno v praksi večkrat sporno vprašanje, ki so ga naša sodišča včasih različno reševala. V bivši Jugoslaviji je namreč veljalo pravilo, da je treba pri taki oporoči prebrati oporočo, da je bila pravilna, in vsaj dve hkrati navzoči. Tudi po osebovnetju se je to pravilo v glavnem obdržalo, da se posamezna sodišča pri ocenjevanju veljavnosti takih oporok včasih zavzela stališče, da je prava volja zapustnika v določeni primerih zadosti dokazana lahko tudi z dvema pričama. Kot priče pri taki oporoči morajo biti le polnoletne osebe, ki znajo brati in pisati in katerim ni vzeta opravična sposobnost. Priče pa ne morejo biti oporočiteljevi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi predniki in posvojitelji, njegovi sorodniki v stranski vrsti do vštetege četrtega kolena, zakonci vseh teh oseb in zakonec oporočitelja (čl. 73).

Prometna nezgoda na Podstenicah pred sodiščem

17. maja letos sta na cesti pri Podstenicah trčila prazen tovorni kamion avto-podjetja Gorjanec, katerega je upravljal Anton Olaj, in z dolgimi hodi naložen tovorni kamion podjetja Promir, ki ga je vozil Ludvik Berger. Trčenje je bilo precej močno, saj je prazen kamion odbilo za skoraj tri metre nazaj, na njem pa je nastalo škoda za okoli 100.000 din.

Čeprav je cesta na tem kraju ozka in slabo pregledna, sta oba sovoznika voznika, zlasti pa sovoznika voznika prebita, dokaz, da navzlic zaviranju sofer ni mogel ustaviti vozila. Zanimivo je pri tej prometni nezgodi, da podjetji nista prijavila oškodninskega zahtevka. Baje sta se direktorja obeh podjetij tako sporazumela. Okrajno sodišče je spoznalo oba sovoznika kriva za nastalo prometno nezgodo in obsojilo vsakega na 3000 din kazni.

Dvojni uboj v Celju

Delavec v tovarni »Aero« v Celju Martin Kostanjevec, doma iz kriške Kojana, je prejšnjo soboto zvečer na domu v kuhinji ustrelil najprej Marico Palir, nato pa še Franco Palirja, takoj nato pa pobežnil. Oba žrtvi sta bili na mestu mrtvi. Miličnik so nevarnega ubijalca že drugi dan zvečer aretirali.

Dobre delavske menze, izdatna in cenena prehrana - pogoj za zdravje delavca

Delavec v tovarni »Aero« v Celju Martin Kostanjevec, doma iz kriške Kojana, je prejšnjo soboto zvečer na domu v kuhinji ustrelil najprej Marico Palir, nato pa še Franco Palirja, takoj nato pa pobežnil. Oba žrtvi sta bili na mestu mrtvi. Miličnik so nevarnega ubijalca že drugi dan zvečer aretirali.

POSEBENOSTI IN ZNAČILNOSTI NOVEGA ZAKONA

Dedovanje po novih predpisih se v bistvu ne razlikuje od dedovanja in o svojih temeljnih določilih tudi ne od dedopredpisov meščanskih držav. Vsebuje pa posebnosti in značilnosti, ki kažejo na spremembe družbene razmere in ustrezajo naši posebni ureditvi rodinskih in imovinskih pravnih odnosov ter nosijo izrazit pečat socialističnega prava. Take posebnosti so n. pr. dedovanje nezakonskih otrok, zakonska pravica do najnovega dediča, odprava tzv. fidejkomisaristične substitucije, odprava dednih pogodb itd.

OPOROKA IN ZAKON - OSNOVI ZA DEDOVANJE

Osnova za dedovanje je lahko oporoča, če pa oporoke ni ali če ni veljavna, pa zakon. Dednih pogodb, ki smo jih poznali in uporabljali prej, ne poznamo več. Neveljavna je torej pogodba, s katero kdo zapušta svojo dedščino ali njen del komu drugemu. Dedne pogodbe, ki so bile sklenjene pred uveljavitvijo zakona o dedovanju, t. j. pred 11. julijem 1955, veljajo samo, če je zapustnik umrl pred tem dnem, ali če v dveh letih po tem datumu umre, če postane nesposoben, da napravi oporočo, ali če kako drugače nima možnosti, da bi napravil novo oporočo.

Dedne pogodbe, ki so bile napravljene pred 11. julijem 1955, se lahko torej prekličejo z vasko oporočo. S tem uveljavljeno načelo, da se zapustnik ne more se med živimi s pogodbo zavezovati, komu mora zapustiti svoje premoženje.

KAJ MORAMO VEDETI O OPOROKAH

Oporoča kot dedni naslov se upošteva, če je bil zapustnik oporočno sposoben, če ni napak v njegovi volji in če je napravljena v predpisani obliki. Opo-

Namesto likvidacije - razvoj podjetja

Po končani delovni sezoni je z ozirom na izpraznjenost glinokopa, ki ga je uporabljala opekarna, že lani nastalo vprašanje likvidacije podjetja. Gospodarski svet prejšnjega OLO Novo mesto pa se ni odločil za likvidacijo podjetja, ampak za remont in ureditev zastarelega obrata, kateremu je bilo predvideno potrebno zagotoviti surovinsko bazo - dobro opekarsko glino.

Če se po geološkem pregledu bližnje okolice opekarne je bilo ugotovljeno, da glinca in prav dobre kvalitete, ne manjka, da pa je nahajališče oddaljeno več kakor en kilometer od opekarne. Rentabilnostni račun je pokazal možnost izkoriščanja tega glinokopa in krajše stroškov transporta glinice, ker so bile ocenjene zaloge tega nahajališča na več kot 20 letne potrebe opekarna, s čimer je glavna težava za obstoj podjetja bila odstranjena.

Prometna nesreča - k sreči brez človeških žrtev

V ponedeljek 31. oktobra je vozil na redni progi Ljubljana - Dolenjske Toplice - Novo mesto avtobus skozi Loško vas pri Soteski. Na ozki, razmočeni cesti je avtobus z zadnjim delom začel drseti po strmini. Sofer Govekar Jože se je sicer trudil vozilo obdržati na cestišču, vendar mu ni uspelo. Vozilo je s 30 potniki obviselo na strmini, uprto z zadnjim levim kolesom na skalo. Na vozilu je nastala večja materialna škoda, ocenjena na pribl. 300.000 dinarjev.

Prometna nesreča - k sreči brez človeških žrtev

V ponedeljek 31. oktobra je vozil na redni progi Ljubljana - Dolenjske Toplice - Novo mesto avtobus skozi Loško vas pri Soteski. Na ozki, razmočeni cesti je avtobus z zadnjim delom začel drseti po strmini. Sofer Govekar Jože se je sicer trudil vozilo obdržati na cestišču, vendar mu ni uspelo. Vozilo je s 30 potniki obviselo na strmini, uprto z zadnjim levim kolesom na skalo. Na vozilu je nastala večja materialna škoda, ocenjena na pribl. 300.000 dinarjev.

KMETJE, POZOR!

TEKSTILNA TOVARNA »MOTVOZ IN PLATNO« - GROSUPLJE odkupuje tudi letos laneno slamo po ceni od 14 do 25 din za kg

Cena je odvisna od dolžine in kvalitete slame, ki mora biti dobro godena in popolnoma suha. Kmetje jo lahko pripeljejo v tovarno tudi sami in dobijo v tem primeru še 2 din pri kilogramu za prevoz. Kmetijske zadruge lahko organizirajo odkup lanene slame v svojem okolju. Za to delo jim bo tovarna priznala 1 dinar pri kilogramu. Vsa kmet, ki bo pripeljal slamo v tovarno, bo lahko dobil naše izdelke po tovarniških cenah.

KMETJE, POZOR!

TEKSTILNA TOVARNA »MOTVOZ IN PLATNO« - GROSUPLJE odkupuje tudi letos laneno slamo po ceni od 14 do 25 din za kg

Spomnimo se slepih!

Okrajni odbor Zdrženja slepih v Novem mestu je doslej vsako leto obdaroval svoje člane za rimsko pomoč s raznim blagom, obutvijo in podobnim. Ker pa se je ta pomoč delila sredi zime, je bila taka obdaritev za marsikoga precej pozna. Letos bo odbor razdelil svojim socialno ogroženim članom rimsko pomoč na Dan republike, 29. novembra. Da bi mogli najrevnejšim članom pomagati, se je odbor s posebnimi prošnjami obrnil na

Spomnimo se slepih!

Okrajni odbor Zdrženja slepih v Novem mestu je doslej vsako leto obdaroval svoje člane za rimsko pomoč s raznim blagom, obutvijo in podobnim. Ker pa se je ta pomoč delila sredi zime, je bila taka obdaritev za marsikoga precej pozna. Letos bo odbor razdelil svojim socialno ogroženim članom rimsko pomoč na Dan republike, 29. novembra. Da bi mogli najrevnejšim članom pomagati, se je odbor s posebnimi prošnjami obrnil na

Spomnimo se slepih!

Okrajni odbor Zdrženja slepih v Novem mestu je doslej vsako leto obdaroval svoje člane za rimsko pomoč s raznim blagom, obutvijo in podobnim. Ker pa se je ta pomoč delila sredi zime, je bila taka obdaritev za marsikoga precej pozna. Letos bo odbor razdelil svojim socialno ogroženim članom rimsko pomoč na Dan republike, 29. novembra. Da bi mogli najrevnejšim članom pomagati, se je odbor s posebnimi prošnjami obrnil na

Od tedna do tedna

Po desetih dneh ženevskih razgovorov so se zunanji ministri štirih velisil - Dulles, Molotov, MacMillan in Pinay - razšli za tri dni, da bi se v turek ponovno sestali. Dulles je odpotoval na Brione, razgovarjal se s predsednikom republike Titom tako o poteku ženevske konference kakor o drugih perečih mednarodnih vprašanjih, pa tudi o krepitvi nadaljnje sodelovanja med Jugoslavijo in ZDA. Brionski razgovori so se zaključili ne samo v prid obeh dežel, temveč tudi v prid nadaljnje krepitve miru in mednarodnega sodelovanja. Značilno je zlasti soglasje o tem, da je neveseljanje v notranje zadeve drugih dežel ena izmed osnov poldnega mednarodnega sodelovanja. Dullesova izjava v tem smislu, nanašajoča se na vzhodnoevropske dežele, se sklada s stališčem, izraženim v znani beograjski deklaraciji, podpisani ob obisku sovjetskih voditeljev v Beogradu.

Kakšna je ta diplomatska priprava, ki jo je prinesel s seboj v Švice, bomo kmalu izvedeli. Poudariti pa je treba, da - razšli za tri dni, da bi se v turek ponovno sestali. Dulles je odpotoval na Brione, razgovarjal se s predsednikom republike Titom tako o poteku ženevske konference kakor o drugih perečih mednarodnih vprašanjih, pa tudi o krepitvi nadaljnje sodelovanja med Jugoslavijo in ZDA. Brionski razgovori so se zaključili ne samo v prid obeh dežel, temveč tudi v prid nadaljnje krepitve miru in mednarodnega sodelovanja. Značilno je zlasti soglasje o tem, da je neveseljanje v notranje zadeve drugih dežel ena izmed osnov poldnega mednarodnega sodelovanja. Dullesova izjava v tem smislu, nanašajoča se na vzhodnoevropske dežele, se sklada s stališčem, izraženim v znani beograjski deklaraciji, podpisani ob obisku sovjetskih voditeljev v Beogradu.

Nadomestne volitve v 24. volilni enoti bodo 11. decembra

Na podlagi 29. in 117. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odločbi odborov ljudskih odborov (Uradni list LRS št. 102-53) in v zvezi z 12. točko 81. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS št. 19-52) izdaja Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 3. skupni seji odborov obeh zborov dne 5. oktobra 1955

3. člen
Ta odlok prineja veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS in se tudi objavi v Dolenjskem listu. v 24. volilni enoti pa na krajevno občinah način.
Del. št. V-596 1-35.
Novo mesto, dne 3. X. 1955.
Predsednik OLO F. Pirkovič I. r.

Spet prometna nesreča

Dne 3. novembra 1955 se je ob 18.51 pripetila na cesti Velike Lašče-Radiča v kočevskem okraju prometna nesreča, ki k sreči ni terjala večjih žrtev. Tovorni avto s prikolicco, last »Vile Bled«, katerega je upravljal voznik Skantar Franc iz Bleda, je prihajal od Velikih Lašč proti Radiči. Pri km 19,500 je voznik tovrnega avtomobila opazil, da prihaja z nasprotne strani voznik s konjsko vprego. Hotel je v hipu zmanjšati brzino vozila in prikolicca, kar pa mu ni uspelo. Prikolicca je zaradi močnih zavor in spolkovstij ceste zletela na skrajno desno stran. Prevrčala se je po trimetrskem nasipu navzdol, s seboj pa je potegnila še tovorni avtomobil, nakar sta se obe vozili, na katerih je bilo naloženih 9000 kg krompirja, prevrnila, tako, da so kolesa obeh vozil stala pokonci.

Spet prometna nesreča

Dne 3. novembra 1955 se je ob 18.51 pripetila na cesti Velike Lašče-Radiča v kočevskem okraju prometna nesreča, ki k sreči ni terjala večjih žrtev. Tovorni avto s prikolicco, last »Vile Bled«, katerega je upravljal voznik Skantar Franc iz Bleda, je prihajal od Velikih Lašč proti Radiči. Pri km 19,500 je voznik tovrnega avtomobila opazil, da prihaja z nasprotne strani voznik s konjsko vprego. Hotel je v hipu zmanjšati brzino vozila in prikolicca, kar pa mu ni uspelo. Prikolicca je zaradi močnih zavor in spolkovstij ceste zletela na skrajno desno stran. Prevrčala se je po trimetrskem nasipu navzdol, s seboj pa je potegnila še tovorni avtomobil, nakar sta se obe vozili, na katerih je bilo naloženih 9000 kg krompirja, prevrnila, tako, da so kolesa obeh vozil stala pokonci.

Zdravstvo na Dolenjskem

Proti davici je bilo cepljeno v novomeškem okraju 4.498 otrok, v kočevskem 1514, v krškem 3172, v črnomaljskem 1.474.
Proti tifusu je bilo cepljeno v novomeškem okraju 521 ljudi, v kočevskem 2.970, v krškem 632 in v črnomaljskem 1.694. Ker je to cepljenje obvezno le za službenice, ki imajo opravka z živili, število ni veliko. V kočevskem okraju pa je bilo potrebno cepiti po nekaterih vaseh zaradi nevarnosti epidemij.

Zdravstvenih tečajev je bilo v novomeškem okraju 28, v kočevskem 12, v krškem 34 in v črnomaljskem 13. Tečaj je vodil zlasti prov. delavec, ki so prej dobili na posebnih seminarjih navodila za delo. Vsi tečajji so bili pod kontrolo higienske službe in večinoma organizirani od odborov Rdečega križa.

12. Ta števila pa naj ne motijo. Posamezne ambulante so doslej tudi do 20 in več pregledno na uro, ta števila pa veljajo za vse ambulante skupaj povprečno. Pri takem delu seveda trpi kvaliteta pregleda, pa tudi čakanja je veliko. Iz ambulant je bilo poslanih v novomeškem okraju v bolnišnice 4.710 bolnikov, v kočevskem 2.834, v krškem 5.003 in v črnomaljskem 664. Na pregled k specializistem je bilo poslanih v novomeškem okraju 2.038 bolnikov, laboratorijskih preiskav pa je bilo 2.304. Tudi dveh podatkov za ostale okraje ni.

DELO ZA DVIG ŽIVLJENJSKE RAVNI

Število malih asanacij v okraju Novo mesto je bilo 20, v Kočevju 17 in v Krškem 16, v Črnomlju pa ni bilo ničesar asaniranega. Pri teh izvedbah so strokovno vodili higieniki kadri, izvedbo pa so dela odbori Rdečega križa, odbori kmetijskih združenj in sami prebivalci posameznih vasi.

KVALITETA KURATIVNEGA DELA

V ambulantah je bilo v novomeškem okraju pregledanih na uro 5 bolnikov in 3 ponovni bolniki, za kočevski okraj veljajo števila 11 in 15, za krški 6 in 4 in za črnomaljski 10 in

ZDRAVSTVENO OSEBJE

Vseh zdravnikov v bolnišnicah, v ambulantni in higienski službi je v novomeškem okraju 26, v kočevskem 4, v krškem 14 in v črnomaljskem 2. Sanitarni inženjer je 1, v novomeškem okraju. Ker ne moremo šteti za terensko delo zdravnikov je bolnišnica, pride na 1 zdravnika splošne prakse v no-

Table with 2 columns: Location and Medical Staff Count. Locations include Novo mesto, Brežice, and various districts.

Table with 2 columns: Location and Medical Staff Count. Locations include Novo mesto, Brežice, and various districts.

DELO OKRAJNIH HIGIENSKIH POSTAJ

Na sedežu postaj je bilo intervencij v Novem mestu 24, v Kočevju 221, v Črnomlju 14. Potovanj na teren je bilo v Novem mestu 180, v Kočevju 146, v Krškem 241 in v Črnomlju 143. Pri preprečevanju nalezljivih bolezni je bilo porabljenih v Novem mestu 742 ur, v Kočevju 196, v Krškem 1.084 in v Črnomlju 364. Količina dezinfekcijskih sredstev v kilogramih je bila porabljena v Novem mestu 204,7, v Kočevju 268, v Krškem 670,8 in v Črnomlju 98,7. Večino vseh cepiljenj so izvršile higienske postaje.

DELO OKRAJNIH HIGIENSKIH POSTAJ

Na sedežu postaj je bilo intervencij v Novem mestu 24, v Kočevju 221, v Črnomlju 14. Potovanj na teren je bilo v Novem mestu 180, v Kočevju 146, v Krškem 241 in v Črnomlju 143. Pri preprečevanju nalezljivih bolezni je bilo porabljenih v Novem mestu 742 ur, v Kočevju 196, v Krškem 1.084 in v Črnomlju 364. Količina dezinfekcijskih sredstev v kilogramih je bila porabljena v Novem mestu 204,7, v Kočevju 268, v Krškem 670,8 in v Črnomlju 98,7. Večino vseh cepiljenj so izvršile higienske postaje.

Mednarodna razstava radia in telekomunikacij

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo od 19. do 30. novembra mednarodna razstava radia in telekomunikacij, ki bo prikazala najnovejše izdelke industrije na področju radia, televizije in telefonije. Poleg domaćih podjetij bodo razstavljala svoje proizvode šteroke tudi podjetja iz Belgije, Francije, Čehoslovaške, Madžarske, ZDA, Sovjetske zveze ter Zahodne in Vzhodne Nemčije.

Mednarodna razstava radia in telekomunikacij

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo od 19. do 30. novembra mednarodna razstava radia in telekomunikacij, ki bo prikazala najnovejše izdelke industrije na področju radia, televizije in telefonije. Poleg domaćih podjetij bodo razstavljala svoje proizvode šteroke tudi podjetja iz Belgije, Francije, Čehoslovaške, Madžarske, ZDA, Sovjetske zveze ter Zahodne in Vzhodne Nemčije.

To in ono iz Dolenjskih Toplic

Nazvalje slabemu vremenu je bilo letos zdravilišče zelo dobro obiskano. Toplica voda z izredno zdravilno močjo privablja iz leta v leto več gostov. Kopalnica uprava je letos poskrbela za udobno bivanje gostov z različnimi napravami in izboljšavami. Kopalniški vrt je spremenila v cvetlični park, ki je ponudil lepo razsvetlavo. Za razvedrilno je gostom na razpolago lepo urejeno kegljišče. Vedno večji dotok gostov pa odpira prece vprašanje gradnje novih stavb s sobami za goste.

Dolenjske Toplice imajo dobre pogoje za lep letoviški kraj. Zato bo potrebno čimprej urediti idealni načrt za zgraditev zunanjega plavalnega bazena in primernega gostišča s tujskimi sobami. S tem bi Dolenjske Toplice veliko pridobile. Ker za razvoj industrije ni posebnih pogojev, se bo treba resno zavzeti za turizem, saj so za njih pogoj kot malokje.

V zadnjih letih se je za lepše lice Toplic in prijetnejše bivanje gostov veliko storilo. Vendar je še vrsta pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti. Ni dovolj, da dobi gost prijeten vtis samo ko stopi na trg, potem mu ga pa pokvari okolica. Neregularna Sušica vsakogar zbode v oči, splošna čistota okoliš in na cesti pa je spet novo vprašanje.

Posebno poglavje je neurejenost pokopalšče, kamor gostje radi zahajajo. Stanje na pokopalšču pa odbija njih in domačine. Splošnovanje do umrlih narekuje vsem, da se ta zadeva že enkrat uredi. Pokopalšče kot je sedaj, res ne dela časti Toplicanom, saj ga ima vsaka hribovka vas lepše urejena. Mnogo več kot doslej bi moralo delati domače Turistično društvo.

Dolenjske Toplice so od nekdaj veljale kot kulturno središče širše okolice. Toplički pevski zbor je slovel po svoji kakovosti, danes pa ga spet potrebuje nekdo, ki bi ga spet spravil v življenje. Res so te žave, ker ni človeka, ki bi se žrtvoval za skupno stvar ali bi bil sposoben prezeleti vodstvene pevskega zbora. Lahko bi šli mladi moški in ženske ter mešan pevski zbor. Kulturnost kakoga

kraja je odvisna od vsestranskega prosvetnega udejstvovanja. Dolžnost vseh organizacij pa tudi občinskega ljudskega odbora je, da skušajo to stanje popraviti. Z dobro in resno voljo vseh bi se le morda dalo le dobiti prevodljivo, bodisi da se ga stalno zaposli v D. Toplicah ali da prihaja občasno. Prav gotovo bi bilo potrebno nekaj finančnih sredstev, toda ta ne bi bila brezplodno nalozena.

Kar velja za glasbo, velja tudi za dramatik, ki se goji v Dol. Toplicah že pol stoletja. V ta namen je bil zgrajen za družni dom, ki naj bi postal žarišče kulture. Izgleda pa, da je s otvoritvijo kina postala dramatika postranska zadeva.

Metlika naj dobi otroško igrišče!

Društvo prijateljev mladine v Metliki je imelo pred kratkim letni občni zbor, na katerem je pregledalo svoje delo. Predvsem so narzočili ugotovili, da je letos lepo uspel Teden otroka, za katerega so se mnogi člani zelo potrudili.

Društvo je v tem tednu privedlo proslavo v polsaturno Dneva otrok, na kateri je govoril ravnatelj gimnazije Ivan Zela, svečanost pa je med drugim povzročila tudi mestna godba na pihalu. Vsi šolski otroci v Metliki in iz okolških krajev so si ta teden brezplačno ogledali mladinski film »Dumbo«, ki ga je zanje naročilo in plačalo društvo. Na pouka prost dan so učenci šli tudi na izlete v bližnjo okolico.

Zakaj v Ribnici ne vrtijo filmov?

Prebivalci Ribnice in okolških vasi se upravičeno razburjajo, ker v Ribnici že več mesecev ne vrtijo nobenih filmov. Posebno občuti to mladina. Ker nima drugega razvedrila kot gostilno, ni čudno, da se dostikrat vdaja pijači. Odgovorni ljudje bi vsekakor morali poskrbeti, da bi bila dvorana za kino čimprej urejena.

Res je predvajanje dobrih filmov tudi kulturno-vzgojno, vendar dramatika zaradi kina ne bi smela biti zastopljena. Prostor v združenem domu za igre bi moral biti vedno za razpolago. Z dobro voljo in razumevanjem bi se dalo oboje vključiti v korist uspešnejše kulturne dejavnosti.

Podobno je s telesno vzgojo. Dokler v Dol. Toplicah ne bo primerne telesne dvorane, ki bi služila izključno telesni vzgoji, bi morala biti v ta namen na razpolago dvorana v združenem domu. Kjer ta stoji, je stal pred vojno sokolski dom, ki je služil predvsem telesni vzgoji. Zamisljivo je še danes lasti TVD Partizane, kar je treba upoštevati.

Drago Gregor

Iz Velikih Lašč nam pišejo

Preteklo soboto je predsednik OZO Kočevje tovariš Pirnat predaval političnim in gospodarskim funkcionarjem velikolaške občine o novih smernicah v našem gospodarstvu in ukrepih, ki naj zagotovijo nadaljnji razvoj tako, da bo hitreje dvigal življenjsko raven delovnih ljudi.

PREDGRAD: V predzadnji številki Dolenjskega lista sta se nam med vestmi iz Predgrada vrinili dve tiskovni napaki, kar popravljamo. Kmetijska zadruga Predgrad je imela v prvem polletju 891.000 din čiste dobička, in ne samo 891 din. S cesarskim rezom je rešil svojino in mladice živinovdavniki iz Kočevja pri posestniku Petru Sterku na Kovačji vasi in ne v Deskovi vasi.

Šmarje pri Šentjerneju

ko so svoji v spominu na pokojne uredili njihove grobove, tega ob grobovih pri mlinski veži ni moč storiti, ker bi moral ljudje poprej odvoziti kupa smeti.

Alli res ni nikogar, ki bi tujak napravil red in onemogočil posameznikom, da uporabljajo pokopalšče za odlaganje odpadkov? Rafko Cvelbar

Nevarna mrzlica na Kočevskem...

Zadnje dni preteklega tedna je zajel vasi in okolice predel Dobrega polja, Velikih Lašč, Ortneke, Ribnice in Kočevja val »sporošniške mrzlice« za sladkorjem. Navadno so ljudje kupovali manjše količine sladkorja; sedaj pa, ko je le-ta prišel v vasi, so ga pri posameznikih kar dnevno »porabili« po več kilogramov, kupovali pa tudi po 10 kg. Tudi za olje je bilo

veliko povpraševanja, ker se je razleglo od ust do ust, da se bo podražilo.

Kdo pa so bili tisti, ki so največ kupovali? To se le dobro situirani kmetje in nekateri premožnejši posamezniki. Vsekakor bi bilo dobro take ljudi javno obsoditi, ker delajo zmedo v našem trgovskem poslovanju obenem pa vzmirljajo mirne in poštene ljudi.

Madeži od sadja in vina

trebujejo večjo količino raztopne limonske kisline. Kako napravimo to raztopino? V skodelico od bele kave vlijemo do polovice vode, v njo pa raztopimo žličko limonske kisline. Vodo moramo mešati toliko časa, da se kristalične kisline raztopijo.

Sintetična limonska kislina je precej poceni — 25 gramov stane okrog 50 din. Vsaka gospodinja naj jo ima v svoji kuhinjski omarji, kajti ta kislina ni samo za odstranjevanje madežev, ampak jo lahko uporabimo kot dober nadomestek za limono in kisa.

Šport in telesna vzgoja

Na tujih igriščih neporažena moška in ženska rokometna ekipa

KREM LJUBLJANA: PARTIZAN CRNOMELJ 13:13
6. novembra se je pomerilo v Ljubljani v velikem rokometnem moštvu Partizana iz Črnomelja z moštvom Partizana iz LRS. Tekma se je končala z rezultatom 13:13. V prvem polčasu so bili Črnomeljci v terenski premoči in so vodili z 13:7, v drugem polčasu pa so igrali proti vsemu. Z neodločenimi rezultati se je Partizan Črnomelj igral na peto mesto v Sloveniji. Čakajo ga še dve teški tekmi z Odradom in z Mariborom, vendar bodo zastavili vse sile, da si osvojuje četrto mesto.

Uspех ženske ekipe v Zagorju

PARTIZAN CRNOMELJ: PROLETAREC ZAGORJE 12:2
Nedeljska rokometna tekma je nepričakovano prinesla zmago ženaki ekipi Partizan Črnomelj. Na tujem igrišču so si priborile tekočo prvo mesto v Zagorju in se s tem uvrstile na četrto mesto v republički ligi. Najbolj se je izkazal napad z Zuničevičem, odlično pa so igralle vse igralke. Prispevniki moramo, da so si tekmovalci izposodili za oboje tekmi denar, da so lahko nastopili. Finančna sredstva uporabijo

Nogometno prvenstvo LRS v Črnomlju

V nedeljo so dolenjski nogometni odigrali 5. kolo za prvenstvo LRS v Črnomlju. Za nekoliko razvijena črnomeljstva publika je tudi tokrat prišla na svoj račun, ko je v lepem sončnem dnevu spremljala igro svojih ljubljencev. V tem kolu sta se srečali: Garnizon Črnomelj in Garnizon Ribnica, ki sta se razburjivali in grobi igri gostov končala z 2:0 za Črnomelj.

35.000 kg krompirja na hektar

Avgusta smo zaključili potrjevanje posevov semenskega krompirja. Že pri zadnjem potrjevanju smo bili doleteli z izklopom deset ali več grmov tudi pridelek na njivah, ki so bile posajene s domačim semenom. Ugotovili smo, da vsi pridelek krompirja pri nekaterih kmetovalcih — zadržljivih in na socialističnih gospodarstvih, ki so gojila semenski krompir, od 24.000 do 35.000 kg na en hektar. To pomeni, da je dal koš posajena krompirja 10 do 14 košev prideleka. Domače seme je pa dalo le polovico in še manj prideleka.

Ta razlika dokazuje, kako izredno važno je, da za setev in saditev uporabimo samo dobro in zdravo seme. To velja za vse posevke, za krompir pa še posebno. Potruditi se moramo, da si vsako leto priskrbimo dober semenski krompir iz potrjenih nasadov. Pri tem morajo kmetovalcem nuditi vsi pomoči poljedelski odbori kmetijskih združenj.

Mnogi naši kmetovalci imajo zakoreninjeno navado, da si oskrbijo semenski krompir z Gorenjske ali sploh vseh ležih krajev. Vendar uspeh ni vedno zadovoljiv, kajti čisto je tudi to seme slabo in blago. Semensko vrednost krompirja ne moremo določiti po zunanjem videzu ne po kraju, oziroma področju, odkoder je ta krompir doma. Odlučujoča notranja vrednost krompirja. Iz zdravega gomolja se razvije zdrava rastlina s številnimi in izenačenimi gomolji. Oboleni gomolji odnese samo bolje, zakrneli rastline, ki jih na njivi tako opazimo — to so slabši in nizki grmi z malo gomolji. Krompirjeve bolezni — milislim na tako imenovane virusne bolezni, katerih znaki so zvijanje listov, koderavost listov, črtavost, mozolastost itd., in ki predvsem povzročajo izrojavanje — pa v glavnem lahko ugotovimo samo na njivi.

Zagotovilo, da je krompir zdrav in primeren za seme, nam nudijo le nasadi, ki so bili potrjeni kot zdravi. Tega potrjevanja se poslužuje že leto število naših kmetov — za družnikov. Kako poteka to potrjevanje?

Poleg stalnega nadzora krompirjevega semenskega nasada, ki ga opravi kmetovalci sam in okrajna semenska služba, nadzira te nasa-

de še posebna potrjevalna komisija, ki jo imenuje republiška potrjevalna komisija. Potrjevalci ocenijo nasad po zelo strogih in enotnih vidikih, veljavnih za vse Slovenijo. Tako dobi naše kmetijske vsako leto precejšnje količine potrjenega, zelo kakovostnega semena. Pred prihodom komisije mora kmetovalci po navodilih okrajne semenske službe izločiti z nasada vse bolne grme z gomolji vred. Tako se prepreči nadaljna okužba zdravih rastlin. To delo, poleg škropljenja proti plesnobi, morajo kmetovalci opravljati stalno in res vestno, kar še posebno velja za področja izrojavanja, ker razne bolezni — viroze — prenašajo in širijo predvsem listne uši.

Med rastjo komisija najmanj trikrat pregleda nasad in ga oceni glede zdravja, sorte čistosti, razvoja in podobno. Šele po tretjem priznavanju se nasad končno oceni v razrede od A — C, glede na vrednostno število, ki ga je nasad dosegel. Neprimeri nasadi se sploh izločijo.

To delo je izredno važno tudi za področje novomeškega okraja, kajti prepotrebno je, da sadimo zdrav, potrjen krompir. Pri nas se krompir hitro izrodi; to izrojavanje, posledica zlasti virusnih bolezni, poteka v različnih področjih neenako. Sirjenju bolezni veliko pripomorejo listne uši, lasti breskova listna uš, ki se poleti hranijo z rastlinskimi sokovi, tako tudi s sokom krompirjeve cime. Uš zabode rliček v rastlino, srka sok in, ker so povzročitelji bolezni, virusi, izredno majhni, prenese bolezen na zdravo rastlino. Na zdravi rastlini prvo leto ni opaziti nobene spremembe; bolezenska kal potuje iz cime v gomolj in naslednje leto povzroči bolezen. Uš torej ni povzročitelj, pač pa prenašalec bolezni.

Kako virusne bolezni nastajajo, še ni povsem znano. Dokazano pa je, da je v krajih, ki imajo povprečno letno temperaturo nad 8,5°C in povprečno toploto julija in avgusta nad 17°C, pojava virusa stalna, zato pa stalno tudi izrojavanje krompirja. V novomeškem okraju je povprečna letna temperatura 9,7°C, julija in avgusta pa nad 20°C, zato je tudi izrojavanje stalno. Semenska vrednost krompirja,

ki ga večkrat zaporedoma sadimo, pri nas hitro pada, pri tem je pa vzrok še srednje težka in težka zemlja.

Dober, potrjen semenski krompir nam (kot so pokazala večletna opazovanja) da v prvem letu saditve na dobro pridelavi njivi 30.000 in več kg prideleka, v drugem letu pa 22.000 kg ali 24 do 30% manj ko v prvem letu. V nadaljnjih letih zdrkne na 10.000 — 12.000 kg pa tudi manj, to je poslabšanje pridelka že za 60—70%.

Pomoč je edino v tem, da sadimo dober, zdrav semenski krompir; ta je nekoliko dražji od jedilnega, toda nikoli ne smemo varčevati na napečnem koncu! To nam pokaže tudi račun: če prodamo lastno slabo seme za jedilni krompir, doplačamo pri nakupu zdravega semenskega krompirja iz potrjenega nasada za 1 ha semena od 4000 — 10.000 din. Tako dosežemo najmanj 20% pa tudi do 200% povečati pridelek, kar da več izkupička od 20.000 do 200.000 din, če računamo krompir po 10 din za kg.

Z mednarodnim dopisovanjem Podmladka Rečnega križa se utrjuje mednarodna solidarost mladine vsaega sveta.

Denar za nakup semena se nam obrestuje od 500 do 2000 odst. Ni hranilnice, ki bi tako obrestovala vloženi denari v izrojalnih področjih torej, kamor spadamo tudi mi, daje zdravo seme 20% več pridelka. Prav je, da si to zapomnimo.

Vsako leto posadimo vsaj eno četrtino površine krompirja s potrjenim semenom, pa bomo imeli vedno dovolj semena za lastno potrebo. Dober gospodar kupi semenski krompir jeseni, da ga ne bo plačal spomladi mnogo dražje. Kdor seveda trdno hišo, postavi nanjo tudi dobro streho. Kdor svojo njivo dobro pripravi, jo pravilno in dovolj pognoj, in posevek dobro oskrbuje, ta naj uporablja samo najboljša seme, da bo pridelek obilen in dober.

Ing. Rado Linzner

POPRAVEK

14. oktobra smo v vesti »Samomor v gozdu« sporočili, da se je Alojz Markelj iz Stranj pri Trebnjem obesil v domačem gozdu. Vest popravljamo v toliko, da se je obesil v gozdu pri Ponikvah.

OBVESTILO

Globoko nas je potrla vest, da je umrla v Ameriki naša dobra sestra URSULA KLAJ, roj. BERGANT iz Dola pri Šmarjetu. Zaljubljeni: brat, Starič, sestri in ostalo sorodstvo.

Ljudska univerza

Novo mesto
O aktualnih političnih dogajanjih na svetu — predava urednik Državnice Slovenije Curiš Vidmar iz Ljubljane v eredo, dne 15. novembra 1955 ob 20 v dvorani Doma ljudske prosvete.

MALIOGLASI

MLAJŠI MIZARSKI POMOČNIK dobi takoj zaposlitev. — Mizarstvo Zupanič Jože, Potok št. 18, pošta Straz.

ZDRAVSTVENI DOM NOVO MESTO

LABORANTA, Pogost: ustrežajoča soba s strokovnim izpitom. Plača po uredbi in dopolnilna plača. — Pisemne ponudbe poslati na Zdravstveni dom Novo mesto.

SPALNICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. — Regina Judič, Cestna bca, Črnomelj.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Jane Anton, tesar iz Gorenje vasi, si je poškodoval desno roko.

IZ MATIČNIH URADOV

Novo mesto

Pretekli teden je bilo rojenih 11 dečkov in 17 deklic.
Poročili so se: Jevšek Leopold, namestnik iz Čegelnice pri Novem mestu in Plati Marija, bolničarka iz Novomeškega mesta.

Metlika

Pretekli teden je bilo rojenih 10 dečkov in 3 deklic.
Poročili so se: Nanger Rudolf, uslužbenec iz Črnomlja in Plati Karolina, poljedelka iz Vrhnice. Vdružila se je: Božović Milica, očiščevalka v Vergot Ana, šivilja iz Metlike št. 69. Božović Milica, očiščevalka in Pust Miroslava, frizerka iz Metlike št. 39. Štepan Franc, strojevodja iz Čuril in Molek Angusta, gospodinja s pomočnica iz Čuril št. 29. Zunič Janez, mizarski pomočnik iz Gribel in Klepac Jožeta, gospodinja iz Boršta, sedaj v ZDA. Umrli so: Reček Tereziya, otrok, iz Kranjskega vrha št. 17. Kraševc, roj. Tetak Bara, gospodinja iz Bušinj vasi št. 19, stara 82 let.

Draga - Loški potok

V oktobru 1955 so bili rojeni 4 dečki in 1 deklica.
Poročila sta se: Duljkin Staniya, delavec iz Podpence in Mišur Marija, kmetijska delavka iz Drage.

KINO

»KRAKA« — Novo mesto: 11. do 14. novembra: ameriški barvasti film: »Snež na Kilimandžaru«. Od 15. do 17. novembra: ruski barvasti film »Zvesti tovariši«.

»DOM JLA« — Novo mesto: 18. in 19. novembra: ameriški barvasti film: »Crni konj«. — Od 16. do 20. novembra: sovjetski barvasti film »Arena pogumnih«.

»DOLENJSKE TOPLICE: 12. in 13. novembra: jugoslovanski film »Jubilee gospoda Ilika«. Predstave ob 15.30 in 19.30.

»ŠENTJERNEJ: 12. in 13. novembra: »Samotna zvezda Kavbojske«. — 16. in 17. novembra: »Štari grešniki«. Predstave v soboto ob 19.30, v nedeljo ob 18. in 19.30.

»MOKRONOG: 12. in 13. novembra: ameriški film »Skritost jezera obsedenov«. — Trebnje: 12. in 13. novembra: francoski film »Plaščilo za strahu«. Predstava v nedeljo ob 19.30.

»KOSTANJEVICA: 12. novembra: ameriški film »Njeno življenje«. — 17. novembra: ameriški film: »Mala pripada slavni«. Predstave ob 19.30. do delavniških ob 19.30.

»CRNOMELJ: od 10. do 13. novembra: »Na Rivietci«. — Od 15. do 16. novembra: »Zaseda«.

»METLIKA: od 12. do 13. novembra: »Hoffmanove pripovedke«. — 16. novembra: »Stojan Mutlikaša«.

»SEMIC: 12. in 13. novembra: ameriški film »Zločin v Nevadi«. — 18. novembra: angleški film »Nim pripada slavni«. Predstave v sredo, soboto in nedeljo ob 19.30.

»GRADAC: 13. novembra: italijanski film »Čudeži v Milanu«. — 15. novembra: argentinski film »Mojne vode tečejo«.

»DRAGATUS: 13. novembra: angleški film: »Dožina oliv«. Predstave ob nedeljah ob 19.30.

»JADRAN« — KOČEVJE: od 12. do 13. novembra: ameriški barvasti film »Meč in rožar«. — 16. in 17. novembra: »Z vragom so trljali«.

»ZUZEMBERK: 13. in 14. novembra: belgijski film »En dan življenja«. Predstave v nedeljo ob 19.30, v ponedeljek ob 19.30.

Potujoči kino Novo mesto

predvaja francoski film »Pariska kartuzija«:
v BRUSNICA: v petek 11. novembra ob 18. in v TREBELNEM: v nedeljo, dne 13. nov. ob 11; v SKOJANJU: v nedeljo, 13. novembra ob 15; v BELI CERKVI: v nedeljo, 13. novembra ob 19.

Dežurna zdravniška služba v Novem mestu

Od 13. novembra do 20. novembra ima dežurno službo Dr. Miroslav Vodnik.

Ljudska univerza Kostanjevica na Krki

V nedeljo 13. novembra 1955 ob 9 dopolnice v Domu kulture otvoritveno predavanje: »O življenju in delu Janeza Trdine«. Predava prof. Karel Bačer. — Po predavanju otvoritve razstave o Janezu Trdinu, ki bo odprta do dne 20. novembra.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Na tujih igriščih neporažena moška in ženska rokometna ekipa

KREM LJUBLJANA: PARTIZAN CRNOMELJ 13:13
6. novembra se je pomerilo v Ljubljani v velikem rokometnem moštvu Partizana iz Črnomelja z moštvom Partizana iz LRS. Tekma se je končala z rezultatom 13:13. V prvem polčasu so bili Črnomeljci v terenski premoči in so vodili z 13:7, v drugem polčasu pa so igrali proti vsemu. Z neodločenimi rezultati se je Partizan Črnomelj igral na peto mesto v Sloveniji. Čakajo ga še dve teški tekmi z Odradom in z Mariborom, vendar bodo zastavili vse sile, da si osvojuje četrto mesto.

Uspех ženske ekipe v Zagorju

PARTIZAN CRNOMELJ: PROLETAREC ZAGORJE 12:2
Nedeljska rokometna tekma je nepričakovano prinesla zmago ženaki ekipi Partizan Črnomelj. Na tujem igrišču so si priborile tekočo prvo mesto v Zagorju in se s tem uvrstile na četrto mesto v republički ligi. Najbolj se je izkazal napad z Zuničevičem, odlično pa so igralle vse igralke. Prispevniki moramo, da so si tekmovalci izposodili za oboje tekmi denar, da so lahko nastopili. Finančna sredstva uporabijo

Nogometno prvenstvo LRS v Črnomlju

V nedeljo so dolenjski nogometni odigrali 5. kolo za prvenstvo LRS v Črnomlju. Za nekoliko razvijena črnomeljstva publika je tudi tokrat prišla na svoj račun, ko je v lepem sončnem dnevu spremljala igro svojih ljubljencev. V tem kolu sta se srečali: Garnizon Črnomelj in Garnizon Ribnica, ki sta se razburjivali in grobi igri gostov končala z 2:0 za Črnomelj.

meji igralca na peto mesto v Sloveniji. Čakajo ga še dve teški tekmi z Odradom in z Mariborom, vendar bodo zastavili vse sile, da si osvojuje četrto mesto.

Uspех ženske ekipe v Zagorju

PARTIZAN CRNOMELJ: PROLETAREC ZAGORJE 12:2
Nedeljska rokometna tekma je nepričakovano prinesla zmago ženaki ekipi Partizan Črnomelj. Na tujem igrišču so si priborile tekočo prvo mesto v Zagorju in se s tem uvrstile na četrto mesto v republički ligi. Najbolj se je izkazal napad z Zuničevičem, odlično pa so igralle vse igralke. Prispevniki moramo, da so si tekmovalci izposodili za oboje tekmi denar, da so lahko nastopili. Finančna sredstva uporabijo

Nogometno prvenstvo LRS v Črnomlju

V nedeljo so dolenjski nogometni odigrali 5. kolo za prvenstvo LRS v Črnomlju. Za nekoliko razvijena črnomeljstva publika je tudi tokrat prišla na svoj račun, ko je v lepem sončnem dnevu spremljala igro svojih ljubljencev. V tem kolu sta se srečali: Garnizon Črnomelj in Garnizon Ribnica, ki sta se razburjivali in grobi igri gostov končala z 2:0 za Črnomelj.

Nova čitalnica Veseljskega križa na Loki

in v Novem mestu

OB 29. OKTOBRU 1955

(Govor na akademiji na predvečer občinskega praznika Novega mesta)

Z nocošnjim slavnostnim večerom Novo mesto tretje praznovanje svojega partizanskega praznika. Je to dan, ob katerem si naj vsak občan našega mesta in občine še posebej obudi spomin na čase, ko je pred štirinajstimi leti v srcu našega kraja do črne zemlje poniznega in zaslužnega naroda vzplamenel upor proti fašističnim osvobodilcem in proti vsemu, kar je stotletja sem vklepalo naše ljudstvo v okove nemških družbene ureditve in duhovne odvisnosti ter mračnosti. Ob tem dnevu naj še vse bolj vse za bleste one velike moralne vrednote, ki so nosile naš narodni upor in socialno revolucijo ter bile to tisto, kar je storilo naše borce in naše ljudstvo sposobno in močno, da je v najtežjih prilikah prenašalo tudi največje žrtve ter svojo ogenj in vihar nosilo svoj visoki ideal pravice in svobode in ga privedlo do končne zmage.

Ko nam danes, na predvečer našega praznika, misel potepa v to nedavno preteklost in podoživlja dogodke, ki pomenuje zgodovinsko prelomnico v tisočletnem življenju slovenskega ljudstva, se nam zaustavlja vsaj ob nekaterih pomembnih dogodkih, za katere je prav, če jih ob- novimo.

Prvi tedni in meseci po okupaciji naše zemlje so bili pretrpi, kakor se je naše ljudstvo otresalo prvotne zbežnosti in se vedno bolj in bolj zavedalo strašne nevarnosti, v kateri se je brez lastne krivde znašlo. Takrat ko sta nemški in italijanski fašizem podpalila smrtno obsodbo našemu ljudstvu, sta Komunistična partija in Osvobodilna fronta vrgli med nas bojno zrclo in bolj ni kile, ki so ga povzelo stotine in stotine prvih borcev ter z njim vzvihratile naš vsemardni upor. Prvi strel proti sovražniku se na široko odmevala tudi po vsej Dolenjski in prve sovražne represalije so še bolj podžigale upornega duha. Novo mesto, v katerem je bil sedež Okrožnega komiteja, je postalo tudi sredi-

veva in končno zmago med našim prebivalstvom ni bila niti za hip oddaljena. Čeprav so 21. oktobra 1943 Novo mesto zasedle nemške vojaške enote in ki na novomeških ulicah zopet tekla kri borcev, ki so jih kosili sovražni rafali, v našem mestu ni zamrla živa dejavnost za zmago osvobodilnega boja. Kljub novemu terorju

Trdinovi in Kettejev kip pred mestno hišo na dan odkritja

in novim nasiljem je Novo mesto vztrajalo in verovalo v zmago in osvoboditev, ki je nam in našem mestu zajela v onih nepozabljenih majhnih dneh leta 1945. Ko se tako ob slavi našega občinskega praznika spominamo na čas velikih bojev za osvoboditve in zmago socialistične revolucije, se obenem zavedamo, da je prav praznovanje občinskega praznika dan, ko je treba pregledati tudi v svojedne preteklost pot in mu praznik praznika. Ob ta spominu vseh padlih borcev in žrtev s tem, da je stari zgodovinski vhod na Gorenjih vratih predurilo v estetsko in pietetno izvedeno uokvirjeno spomeniški prostor, in če je ob drugem prazniku vanjo izročilo javnosti eno največjih dosedanjih komunalnih del, obnovljen in razširjen vodovod, praznuje svoj tretji praznik s tem, da izročila našemu občinu v obnovo in obnovo središča, Glavni trg, in ga posveča desetletni osvoboditve, o čemer prča napis na vodnjaku.

Ob nocojnem slavnostnem obmem novomeške občine našli igralški družini in našemu kulturnemu društvu obnovljen oster z željo, da bi v to obnovo vložili znanje, sredstva in voljo bogat šah kulturnega in umetniškega udejstvovanja našega ljudskega prosvetnega društva. Danes in jutri pa se Novo mesto oddoljuje tudi spominu Janeza Trdine in Dragotina Ketteja. Oba sta, čeprav ne Novomeščana niti ne Dolenjca, s svojim delom, ki je izredno pomembni in nepogrešljivi del v duhovni zgradbi slovenskega ljudstva in za vse posveti preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka. Leto za letom je potem z verno in ljubeznivo opisoval življenje našega dolenjskega ljudstva v vsej njegovi lepoti in grobi in v njegovem preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka. Leto za letom je potem z verno in ljubeznivo opisoval življenje našega dolenjskega ljudstva v vsej njegovi lepoti in grobi in v njegovem preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka. Leto za letom je potem z verno in ljubeznivo opisoval življenje našega dolenjskega ljudstva v vsej njegovi lepoti in grobi in v njegovem preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka.

Ko se je Janez Trdina v jeseni 1867 naselil v bližnjem Bršljunu, mu Dolenjska in Novo mesto niti nista bila neznanca, saj je že deset let pred tem prišel v naše mesto predvsem z namenom, da bi videl Prešernovo Julijo, s katero je takrat tudi govoril in si zabeležil zanimive podatke o Francetu Prešernu. Ko je za tem zaradi sporov, ki jih je imel na Reki s šolskimi in političnimi oblastmi, bil predčasno upokojen, se je oddolžil, da se naseli sredi dolenjskega ljudstva in se vsi posveti preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka. Leto za letom je potem z verno in ljubeznivo opisoval življenje našega dolenjskega ljudstva v vsej njegovi lepoti in grobi in v njegovem preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka. Leto za letom je potem z verno in ljubeznivo opisoval življenje našega dolenjskega ljudstva v vsej njegovi lepoti in grobi in v njegovem preučevanju in opisovanju dolenjskega človeka.

In Gorjancev in legavo dobrodušne, ne podobne dolenjskega življenja, kakor ga je dojemal zdrav, bister in dozorel mladenič pri dvajsetih letih. Ta ozki novomeški svet ga ni mohl in ni udišil njegovega poleta, ker je prinesel s seboj iz Ljubljane široke razgledne v življenjsko filozofijo, v umetnost in njeno problematiko, in ker je po korespondenčni ostal v zvezi s svojimi ljubljanskimi tovariši, s Cankarjem, Zupančičem in Muršom. S Kettejevem je prišlo med dišavo novomeške gimnazije novo življenje, ki ni več zamrlo tudi po njegovem odhodu. V Kettejevem umetniškem ustvarjanju pa pomenuje dve leti, ki ju je prebil v Novem mestu, višek umetniškega ustvarjanja, saj je napisal tedaj večino svojih najprejšnjih in umetniško najbolj doznanih pesmi.

Ko se je Novo mesto oddolilo, da ob letošnjem praznovanju občinskega praznika počasti tudi spomin Janeza Trdine in Dragotina Ketteja ter lina na obnovljenem Glavnem trgu odkrije spomenik, plačuje s tem svoj stari kulturni dolg, obenem pa javno in glasno izpričuje, da se je tako kot v vsej Sloveniji tudi na Dolenjskem in v Novem mestu v zadnjih letih zgodilo nekaj velikega:

SLOVENSKO LUDSTVO SE JE OSVOBODILO SVOJIH JEROBOV IN SOVRAZNIKOV. PA NAJSI SO RILI DOMA V KAPITLIJI ALI KRESJI SAMO JE PRIZVELO V SVOJE PROJEKTOVANJE. ČAST IN HVALJEZNO SLAVI MOŽE, KI SI MU DO TEGA CILJA KAZALI POT.

V članku »Beležki o Trdinovi razstavi« opozori pisec s sifro I. K. predvsem na tri stvari: Barogova disertacija, opustitev član- kov o Trdini v Dolenjskem listu in nekomentiranje Trdinovega spomeniškega projekta. Najprej bi pripomnilo, da je bila razstava zaradi pomanjkanja primernih razstavnih prostorov že lupušena iz načrta in da je bila nato, ko je OBLO Novo mesto preskrbel prostor, pripravljena v zadnjih desetih dneh in nočeh. Kdor pa čela, se lahko zmoti in tudi kaj preze, kajti laže je kritizirati kot delati.

Sedaj pa k stvari. Privediteš nam imel namena po- veličevati Barogo, ko je razmišljal, ali naj razstavi odlomek Barogove disertacije o Trdini, ki je

Skrb za kulturne prireditve na odru Doma JLA v Novem mestu

Za dve uspešni kulturni prireditvi je poskrbela prizadevna Uprava Doma JLA v Novem mestu v preteklem mesecu: za koncert orkestra vojaške godbe novomeške garnizije, na katerem sta sodelovali tudi dve solistki ljubljanske Opere, in za komedijo »Logaritmi in ljubezen«, ki smo jo gledali v ponedeljek, 31. oktobra.

Orkester je pod taktirko po- ročnika Josipa Jankoviča tudi tokrat pokazal visoko vigranost, v kateri prihajajo kvali- tete posameznikov, ki smo jih slišali na prvem večeru soli- stov v septembru, še prav po- sebej do izraza. Na sporedu so bila dela Jenka, Puccinija, Verdija, Dvořaka, Gotovca in Rossinija, arije iz posameznih del nekaterih navedenih skladateljev pa sta bili sopran- stka Milica Poljanarjeva in altistka Elma Karlovcova. Orkester, solisti in dirigent so poželji za lep nastop obilo aplavza številnega občinstva. Po dolgem času smo tokrat prvič videli na koncertu skoraj polno dvorano hvalnihni poslušalcev. Se bolj razvese- ljivo je dejstvo, da so bili med njimi tudi taki, ki doslej niso

zahajali h glasbenim in pev- skim večerom.

Treba pa je reči nekaj be- sedč k programu koncerta. Ni- kakor nas namreč ni moglo navdušiti nenavadno mešanje pevskega dela, v katerem je tako rekoč v istem hipu sledila n. pr. arija iz Mignon slovenska narodna Gor' čez izaro, ali pa narobe — koroški narodni Rossinijeva arija. Če je priveditelj že imel v na- črtu operne arije in slovensko narodno pesem, bi storil prav, če bi izvajanje obeh ločil z odmorom. Tak izbor ozir. za- povrstve pesmi, kot smo jih slišali tokrat na koncertu, pa zahtevata neobčajne, pretežke in neprimerne skoke v doje- manju poslušalca.

Dne 31. oktobra zvečer so na odru v dvorani Doma JLA igrali člani drame »Hrvatskog narodnog kazališta« iz Zagre- bina Senečičev »optimistični komedijo« Logaritmi in lju- bezen v 3 dejanjih.

Kakor vidimo, uprava Doma JLA izpolnjuje obljubo, dano ob prvem nastopu solistov v letošnjem septembru: vsak me- seč kvalitetna kulturna pri- reditev. V oktobru smo bili deležni kar dveh, kar je lep uvod v letošnjo sezono.

Ob „Beležki o Trdinovi razstavi“

Članek v Dolenjskem listu opo- zori na Barago in tako indirektno pomaga, da je »Ta izdajalec lah- ko samo hvaličen, da se je našel nekdo, da je priveklet iz arhiva njegovo doslej neobjavljeno delo.«

Ko se je pripravljala razstava, je bil v začetku mišljen razstavi- stor v Domu JLA, ki je večji in lepši od prostora v Sindikal- nem domu. Razstava je bila pri- pravljena v treh delih: Trdinovo življenje, Trdinovo literarno delo in Odmevi o Trdini. Samo drugi in tretji del razstave bi obsegala 22 vitrin, Prostor v Sindikalnem domu pa je bil premanjšan za de- bi bila odpravljena v manj kot dveh minutah tako, da bi bila naloga odstranjena ali pa komen- tarirana. Tako pa je I. K. rajši v

izšel kot separat I. 1942, ali pa njegovo profesorsko naloge. Ker ga je motila letnica 1942, se je rajši odločil za neizdano profesorsko nalogo iz leta 1937, torej iz časa, ko Baraga še ni bil izda- jalec. Priveditelj se ob izbiri niti ni spomnil Barogove dejavnosti med NOB Lahko pa mislimo, da je bilo piscu I. K. več do tega, da je Barogova naloga razstav- ljena, kot pa priveditju, če bi pisca vodila plemenita misel ob ogledu razstave in rešitven sed na Barago ob pogledu na njego- vu profesorsko nalogo, bi brez dvoma kot patriot opozora priveditja na spodarstvu in napaka bi bila odpravljena v manj kot dveh minutah tako, da bi bila naloga odstranjena ali pa komen- tarirana. Tako pa je I. K. rajši v

Slike STARE DVANAJST TISOČ LET

Leta 1879 je španski markiz Sautola popeljal svoje petletno hčerko v vodino Altamiri (severu na Španiji), da ji pokaže to ve- liko podzemsko jamo. Ko sta ho- dila po jami, sta prišla do pre- hoda, ki je bil tako nizek, da se je človek le težko spizpil skozi, zato ljudje sploh niso hodili no- rti. Markizova hčerka je pa s svo- dno svečo kar na lepem šla notri, ko je bil oče obrnjen na drugo stran. Dvignila je luč v kvašku in prestrašeno zavopila: »Toros, toros (biki)« in hitro prišla ven. Oče se je začudil, kakšnega bika bi hčerka neki zagledala v tisti vor- lini. Spizlaj se je notri in ostrmel: po steni je zagledal slike v

čudni rdeči, temnomodri pa tudi rumeni barvi. Slike, oziroma ris- be, so bile vdobene v kamen in pobarvane.

Razglasil je svoje odkritje te arheološke najdbe, toda strokov- njaki so mu očitali, da je goljuf, češ da je te slike naslikal sam. Ugotovili so namreč, da je v tej jami človek živel pred 12.000 leti in da ni mogel kaj takega na- slikati. Kmalu pa so odkrili take slikarje v dolini Dordogne v Franciji in tudi v južni Italiji. U- čenjaki so le morali priznati, da je markiz Sautola, oziroma nie- gova hčerka odkrila umetnine člo- veka iz kamene dobe, stare 120 stoletij. Kemične analize so poka-

Iz težkih dni Novega mesta

(Nadaljevanje in konec)

12. decembra: Danes so spustili iz zapovori veliko ljudi. Včeraj popoldne ob 15. uri pa so Nemci odpeljali izpred jenišnice dva kamiona mož in žena v Internacijo. Med njimi Korjčeva, ki je s hčerko kojaj prišla iz italijan- ske internacije. V mestu je vstal nov pretek: stopički kaplan Ur- banč biča s prižnice novomeške razmere in posamezne Novome- ščane, odstopajo jim razne pregre- he in prestopke: »Mesto dobrega grozda je ta vinograd obrodil samo serupno vinkovno. Zato je Gospod udaril naše mesto, da so ga razdeljali bombe. Celo pismo o prvi ljubezniki noči neke no- vomeške frakije smo slišali.«

19. decembra: Policijska oblast je vpoklicala ljudi na tako ime- novano »ljudsko« delo, ki ni čis- to nič drugega kot prisilno delo, kamor mora vsak pozivnik oseb- no in od katerega se ne more od- kupiti kakor včasih za kuluk. Po- noči je gorelo v Mačkovic, dan- es popoldne pa Lešnjakova kme- tija pri sv. Roku.

22. decembra: Pričetek prisilne- nega dela. Na to delo je meščane poslala domobranska policija, ki ima svojo sedel v bivši jugoslovans- ki žandemerijski postaji. Naša delovna ekipa — 20 po številu — dela pri obnovi bankeja nad vajo Ragovo, tik Ragovega

zale, da je tisti pradedni slikar uporabljal za barve železni oksid, mangovan oksid in železni kar- bonat in to mešal z mastjo, da se je prijelo stene. V jami so našli tudi kamenita dleta, s katerimi je umetnik dolbel oblate slik v kamen.

ga počez. Nastale so dvokrake — vislice! Za koga bodo? — Kmalu smo izvedeli. Zbognali in nagnali so na trg mnogo ljudi. Na oba kraka teh grozotnih vislic so obesili po enega človeka. Dva partizana. V pouk »ofarjako« nastrojenim Novomeščanom in v strah prebivalstvu so pustili vs- tri oba obelena do 16. ure. Lju- dje so se vislice izogibali v veli- kem loku.

31. decembra: Videlce na Glav- nem trgu se vedno stroje, po za- porih pa ječijo ljudje, ki so jih obdolžili delovanja in simpatij za OF in partizane. Eden najhujših zaporov za slovenske ljudi je Be- dovi v kletj; na Ločenski cesti. Bi- dovi obrazi žalostno pogledujejo skozi mazo, zamreženo lino na železnih vratih. Pred kletjo je stalna domobranska straža.

Proti ponoči se je pričelo stre- lianje po mestu ki je obojnost doseglo vlek. Meščani so bili prepričani, da so partizani na- padli mesto in da so že pobužni boji. Vse je bilo razburjeno. O ponoči pa se je oglasila na cestah in ulicah divja nemika in ruska pesem in haemionika. Prišlo se pokat rakete, da je bilo svetlo kot podnevi. Tedaj šele smo opa- zili in soznali, da vojaštvo raz- žuje Števestrovo. Okupator je zavljal sedni dan leta ...

Poldek Ogilj

Spominski vodnjak na novomeškem Glavnem trgu

šee organizacije Osvobodilne fronte in sedež njenega okrožnega odbora. V septembru 1941 se je v Novem mestu, v nekdanji Mrzamorjevi hiši, vršila prva konferenca delegatov novome- škega okrožja, na kateri so bili sprejeti pomembni sklepi za nadaljnji razvoj osvobodilnega gibanja na Dolenjskem.

Vzporedno s političnim delom odborov Osvobodilne fronte se teko delo vojaškega komiteja, ki je skrbel najprej za zbiranje orožja, v jeseni pa tudi za orga- nizacijo prve orožbene parti- zanske skupine. Ta je imela svoje taborniške najprej nad gradom Luknjno, kasneje pa na Brezovi rebri, oziroma na Frati. Takrat je

Koncert orkestra KD Dušan Jereb

Orkester KD Dušan Jereb je priredil v počastitev občinskega praznika Novega mesta v soboto, 5. novembra koncert. Orkester je bil pomnožen in izpolnjen s člani godbe JLA. Na sporedu je bilo šest daljših del ozir. odlomkov: Mozartova Rozamunda — uvertura, Donizettijeva Luzzia Lammermoor (fantazija), Dvořakovi Slovanski plesi št. 1 — VI., Demersmannova fan- tanzija Svečanost v Aragoniju, fantazija po Verdijevi operi Aida in Chopinova Poloneza v A-duru. Precej zahteven pro-

Požari povzročajo v Ameriki veliko škodo

Poročilo o požarnih nesrečah in njih posledicah v Ameriki pravi, da letno izgubi življenje zaradi požarov po 12.000 ljudi, najmanj dvakrat toliko pa je ranjenih. Letno upepeljajo požari po 300.000 domov, 50.000 trgovin, 30.000 tovarn, 10.000 hotelov, 12.000 restavracij, 27.000 garaž in bencinskih postaj, 2.600 cerkva, 2.400 šol in 1.200 bolnišnic. Skupne škode ni mogoče niti oceniti. Poročilo tudi dodaja, da najmanj 90 odstotkov požarov nastane zaradi neprevidnosti.

Po zraku je potovanje najbolj varno

Navzlic posameznim nesrečam potniških in drugih letal trdijo v Ameriki, da je promet po zraku najbolj varen. Kot dokaz navajajo, da so potniška letala v Ameriki lani prevozila nad 20 milijard milj in prepepeljala nad 34 milijonov potnikov, pa je ven- dar izgubilo življenje le 16 pot- nikov. V istem času pa je bilo ubitih pri prometnih nezgodah 36.000 ljudi.

FOX daje čevljem blisk in jih konzervira

OKROGLE BODICASTE

»Jaz mislim da zato, tovariš učitelj, ker oče sploh ne pride do besede.«

POVSEM JASNO

»Ti, zakaj si pa sedel tri leta v ječi?«

»Neumno vprašaj! Zato, ker me niso prej spustili.«

DVOJEN STRAH

»UH, si strahopetna!«

ZAGOVORNIŠKA

»Veste prijatelj, morate pri- znati, da sem vas zagovarjal kot lastnega sina.«

»Ali res? Kaj je on tudi tak falot ko jaz?«

ZAKONSKA SVOBODA

»Baje te ima žena hudo pod copato.«

»Kje neki. To je umazana laž. Jaz sem popolnoma svobod- en in lahko delam vse, kar žena hoče.«

NA AVTOBUSU

»Oprostite, gospa, če me mo- je kurje oko ne vara, tehtate blizu 100 kg.«

RESNICOLJUBNEZ

»Iz mojih ust še nikoli ni prišla laž...«

»Vem da ne, ker govoriš skozi nos.«

MATERINSČINA

»No, učenci, zakaj imenuje- mo našo govornico materno je- zik?«